
Lidé, bděte! varoval Havel před totalitou

Lidé, bděte! varoval Havel před totalitou

PRÁVO

16.11.2009, Marek Přibil

Na oslavu přijely i americké písničkářky Joan Baezová a Suzanne Vega * Přišel i Václav Klaus
Veřejným akcím k připomenutí dvacátého výročí 17. listopadu 1989 o víkendu vévodilo jméno exprezidenta Václava Havla. Ten varoval před důmyslnými snahami udržet totalitní režimy ve světě a zvolal: "Lidé, bděte!"
Zároveň se dočkal poděkování prezidenta Václava Klause za to, co před dvaceti lety pro svobodu země udělal.
Podle Havla neskončila éra diktatur a totalitních systémů. Možná jen v klasické podobě tak, jak ji známe z 20. století.
"Rodí se nové způsoby ovládnání společnosti"

"Rodí se nové, daleko sofistikovanější způsoby ovládnání společnosti a vyžaduje to bdělost, opatrnost, obezřetnost, studium, nadhled," varoval v sobotu Havel před stovkami studentů, kteří k prasknutí zaplnili hlavní aulu Filozofické fakulty UK v Praze.

Diskuse byla součástí programu, který exprezident připravil jako oslavu k 20. výročí sametové revoluce.

Závěrem Havel zvolal: "Lidé, bděte!" Po fučíkovském apelu, jímž poukázal na to, že ve světě stále existují totalitní systémy, před kterými je třeba mít se na pozoru, se ze sálu ozval aplaus. Lidé, kteří několikrát ocenili Havlovo vystoupení potleskem, povstali. Podobně jako ve svých dřívějších vyjádřeních kritizoval v této souvislosti současné Rusko, kde podle Havla vzniká "zvláštní, sofistikovaný způsob obecné manipulace". Stát sice má vnější znaky demokracie, ale svoboda slova je možná jen do té míry, aby neškodila představitelům režimu. Lidé nebezpeční pro vládnoucí garnituru, jako třeba odsouzený někdejší ruský ropný magnát Michail Chodorkovskij, mohou "zahučet na Sibiř", řekl podle ČTK Havel.

Celodenní program vyvrcholil večerním koncertem v Pražské křižovatce, kde Klaus ocenil ústřední roli Havla v událostech roku 1989. Havlovi, se kterým se v posledních dvaceti letech politicky a ideově střetával, za jeho tehdejší činy poděkoval.

"Pro mne je jedna věc jistá. Události, které se staly před dvaceti lety, jsou spjaté s jednou osobou, a to je můj předchůdce v prezidentském úřadě Václav Havel, kterému chci za vše, co pro znovunabytí naší svobody osobně udělal, poděkovat," řekl Klaus. Za to si vysloužil aplaus.

Klaus také řekl, že se i nadále povedou diskuse o roli vnějších a vnitřních podmínek ke zvratu v roce 1989, stejně jako to, "zda k tomu více přispěla bezejmenná masa miliónů lidí toužících po svobodě, nebo aktivita několika jednotlivců".

Ve své nové knize Kde začíná zítřek Klaus napsal: "Dílčí disidentské pokusy - jako nikoli masové hnutí - sice měly svůj význam, který není důvod nijak zlehčovat, ale komunistickou moc zásadně nezneklidnily a stejně tak nezmobilizovaly žádný široce pojatý občanský protest." Klaus před devíti lety označil v Právu Havlovy některé názory za "extrémně levicové, extrémně antitržní, chcete-li extrémně antikapitalistické".

"Pravda a láska pořád dráždí"

Kromě hesla "Lidé, bděte" upozornil Havel i na jiné heslo, tentokrát vlastní, které ho již od sametové revoluce provází: "Pravda a láska musí zvítězit nad lží a nenávistí".

"Já jsem na jedné velké demonstraci na Václavském náměstí cítil, že ke konci mého projevu či vystoupení by mělo být něco vzletného," dodal s tím, že za to sklízí už dvacet let posměch.

Hlavní myšlenka hesla podle Havla stále platí a neobyčejně jej těší, že zvolání, které vymyslel ve vteřiny předtím, než ho "vystrčili na balkón", i po 20 letech pořád někoho dráždí.

Tím, že zmínil lásku a pravdu, chtěl poukázat na to, že pravda se neobejde bez osobního ručení, tedy něčeho lidského a riskantního: "Je dost velký rozdíl mezi informací a pravdou. Liší se tím, že není nepolapitelná, nepřelétá jako nepolapitelný virus, ale někdo za ni ručí."

Foto popis| Zleva Václav Havel, Madeleine Albrightová, Václav Klaus a Dagmar Havlová na sobotním koncertu Už je to tady.